

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้วิธีการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non – Participant Observation)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างความชอบธรรมทางอำนาจบนพื้นฐานของความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำ พื้นที่ตำบลพันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก มีลักษณะอย่างไร ดำรงอยู่และถูกแสดงออกในรูปแบบใด และความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำมีความสัมพันธ์ต่อการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจหรือเรื่องของอำนาจในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวไทยทรงดำอย่างไร

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ตำบลพันเสา ในหมู่ที่ 7 บ้านแหลมมะค่า หมู่ 8 บ้านเหล่าขานาง และ หมู่ 11 บ้านมะถ่างาม อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะศึกษาในครั้งนี้ คือ คนเชื้อสายไทยทรงดำ ในหมู่ที่ 7 8 และ 11 ตำบลพันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากการลงพื้นที่ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) และการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในพื้นที่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ การใช้ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือ และใช้วิธีการการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ควบคู่ไปกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำในพื้นที่ และการแสดงบทบาท ความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคม ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผีของชาวไทยทรงดำ ในพื้นที่ตำบลพันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำก่อนการลงพื้นที่
2. การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น
2. การถอดบทเรียนจากการลงพื้นที่เบื้องต้นเพื่อประกอบการวางแผนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตคนเชื่อสายชาวไทยทรงดำในพื้นที่ตำบล พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีของคนในสังคม โดยตัวผู้วิจัยลงในพื้นที่ชุมชน
4. การตรวจสอบข้อมูลโดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความถูกต้อง รวมทั้งการเปรียบเทียบกับงานวิจัยเกี่ยวกับไทยทรงดำอื่นๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา
5. การวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการถอดบทเรียนและสรุปร่วมกับการสังเกตที่ได้จากในพื้นที่ และการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำกับการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจหรือสิทธิอำนาจที่ปรากฏขึ้นในระบบความสัมพันธ์ทางสังคม โดยอาศัยวิธีวิทยาแนวคิดเรื่องการสร้างความชอบธรรมมาช่วยในการวิเคราะห์ทำความเข้าใจ
6. การสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล จากข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกภาคสนาม (Field Notes) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัย โดยใช้วิธีการตีความปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในภาคสนามและการตีความเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ควบคู่ไปกับการใช้กรอบของวิธีวิทยาในการวิเคราะห์เรื่องความชอบธรรมทางอำนาจที่เกิดขึ้นภายใต้ความเชื่อเรื่องผีของชาวไทยทรงดำ

ทั้งนี้วิธีวิทยาที่ใช้ในการวิเคราะห์ว่าความเชื่อเรื่องผีที่มีผลต่อการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจ/อำนาจในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวไทยทรงดำ ในพื้นที่ตำบลพันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก อย่างไร คือ แนวคิดเรื่องการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ในการอธิบายวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องผีในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของอำนาจความชอบธรรมในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวไทยทรงดำ

และเพื่อตอบคำถามของการศึกษาวิจัยว่า ความเชื่อเรื่องผีนั้นดำรงอยู่อย่างไรในระดับความคิดและการรับรู้ของคนไทยทรงดำ และถูกแสดงออกมาในรูปแบบลักษณะอย่างไร ผู้วิจัยจะอาศัยการวิเคราะห์ตีความจากเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์และการตีความจากการปฏิสัมพันธ์ในภาคสนามที่เกิดจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่